

„SLIKE - IZGUBLJENIH SVETIŠČ“

KDO NAJBOLJ OVIRA ZBLIŽANJE MED SOSEDNIMI NARODI?

Fašisti in od fašizma okuženi duhovi - Zader, Split, Šibenik, Trogir, Dubrovnik in Kotor

Televizijski prenos italijanskih pesmi, prirejen 25. avgusta v Kopru in posvečen laški manjšini v Jugoslaviji, je označilo časopisje po pravici za zelo pomenljiv dogodek v zgodovini odnosov med obema narodoma naših krajev.

Nikdar ni še bilo prireditve, namenjene prijateljskemu zblizanju Slovencev in Italijanov, ki bi bila našla tolik odmev v duši množic; saj je tisti dan prekoračilo mejo na poti v Koper nič manj ko 20 tisoč oseb s Tržaškega: očiten dokaz, kako je moralno še nepokvarjeno ljudstvo do grla sito nacionalistične nestrpnosti in mrznje, v katero jo nenehno hujskajo njegovi »voditelji«.

Preprostemu prebivalstvu narodno sovrastvo že preseda, zanj so Italijani in Slovenci vsi ljudje, ustvarjeni, da žive drug poleg drugega po človeško in ne kot živali, ki se med seboj le grizejo in koljejo. To je tudi vzrok, zakaj široki sloji na obeh straneh meje odobravajo najnovejšo politiko Italije in Jugoslavije, ki meri na to, da se med sosednimi narodi ostvari na vseh področjih, kjer je le izvedljivo, politika prijateljskega sodelovanja.

RAZOCARANI NACIONALISTI

Kdo sme spričo tega, se človek sprašuje, še nasprotovati pomirjenju sosedov? Da se upirajo fašisti in od fašizma okuženi duhovi, je razumljivo, zakaj ti so od nekdanj živeli v naših krajih od narodnega sovrastva. Tako je tržaški Il Piccolo, glasilo najbolj zakrknjenega protislovenskega nacionalizma na vzhodni meji države, le s kislim obrazom poročal o uspelem večeru popevk v Kopru. Toda fašisti in njim podobni tvorijo v naših krajih manjšino, vladajoča stranka v republiki in obmejnih pokrajinah je nesporno Kršč. demokracija. Od nje je domala v vsem in edino odvisna italijanska politika v naših pokrajinah.

Če bi ta stranka čvrsto podpirala lastno vlado v Rimu, kar bi morala biti že samo po sebi umljiva stvar discipline, bi zblizanja sosednih dežel in narodov nihče ne mogel resno ogražati. Toda mi smo na žalost priča, kako je ravno tukajšnja Kršč. demokracija največja nasprotnica politiki narodne sprave, ki bi jo rada vodila in uresničila demokristjanska osrednja vlada.

DOKAZI SO NEIZPODBITNI

Da je, kar smo napisali, gola resnica, vidi na lastne oči pri nas že vsak otrok. Saj je še vsem v spominu, kako je glavni tajnik tukajšnje Kršč. demokracije prof. Romano pozival na občnem zboru stranke vlado in vsa oblastva, naj ne izvedejo manjšinskih

določil londonske pogodbe v korist tukajšnjih Slovencev. To smo prisiljeni iznova omeniti, ker njegov naslednik Belci ni dosegel niti črke te protislovenske izjave preklical.

S kolikim prezirom je bivši župan Gianni Bartoli vselej govoril o Slovincih in Jugoslovanih in kako je vsakemu našemu občinskemu svetovalcu, ki si je drznil črhiniti le besedo v jeziku svojih volivcev, takoj zamašil usta, naši ljudje ne morejo pozabiti. Iz njegovega naslednika župana Franzila prešinja isto protislovensko mišljenje.

Iz zgodovine medsebojnih odnosov obeh tukajšnjih narodov ne more nihče več izbrisati besed, ki jih je izustil dr. Franzil ob zadnjih volitvah na Goldonijevem trgu v Trstu. Pred fašisti se je javno bahal, da so bili demokristjani in ne fašisti tisti, ki so se prvi uprli rabi slovenščine na shodu pred tržaško mestno hišo ter tako prisilili Palamaro, da je uradno prepovedal dvojezično zborovanje.

In kdo je, ko so vojaška oblastva izdala v Trstu dvojezičen poziv na nabor, označil rabo slovenščine za »izzivalno žalitev« italijanskega meščanstva? Kdo ogorčeno protestira, da bi bil pripuščen naš jezik na sodnije in javne urade, kot je predpisano v londonski pogodbi? Same nacionalistične organizacije, v katerih imajo vodilno besedo tudi demokristjani!

Mati božja in Dalmacija

Primorani smo nasprotno ugotoviti, kako se Vita Nuova, namesto da bi posvečala svoj trud resnični verski vzgoji svojih bralcev, kar je njena edina naloga, peča čedalje bolj s politiko, in sicer s tako, ki samo resno ovira pomirjenje narodov na Jadranu. V svoji zadnji številki z dne 5. septembra je list objavil članek pod naslovom: »V Ronkah se bodo stražile slike izgubljenih svetišč«, o katerem smo prisiljeni podrobneje spregovoriti.

Da bodo bralci poučeni, jim moramo pojasniti, da gre za posnetke slik Matere božje iz svetišč, kot piše Vita Nuova, »na Reki, Cresu, Lošinj in v Dalmaciji«. Slikarsko delo sta opravila umetnika Vidulis in Cobelli, katera sta, kot pravi Il Piccolo, navdahnila ob vsej sličnosti še »senco žalosti in objokovanja«, da bi se na obličju Matere božje izražala bolest istrskih in dalmatinskih beguncev, ker so »zgubili svojo zemljo«.

Še dalje kot Vita Nuova in Il Piccolo gre pa nedeljski Messaggero Veneto, ki ne go-

VERSKÉ DRUŽBE

In da bi kdo ne rekel, da delamo italijanskim katoličanom krivico ter jih obrekuje-mo, naj iznova navedemo, kaj je o naši narodni manjšini črno na belem tiskala Vita Nuova, glasilo tukajšnje Ital. Kat. Akcije, objavljač govora, ki ga je tedaj imel o dvojezičnosti predsednik tega verskega združenja dr. Gino Sardos-Albertini.

V Viti Nuovi so slovenski verniki lahko brali, da je raba slovenščine v tukajšnjem javnem življenju nekaj, kar je uperjeno »zoper naravo« in da se zategadelj ne sme dovoliti. To so napisali, dasi dobro vedo, da se je njihova demokrščanska vlada z mednarodno pogodbo obvezala vpeljati pri nas dvojezičnost, in čeprav jim je znano, da so po nauku Cerkve vsi jeziki enakopravni ter da je njihova svobodna raba sveta in nedotakljiva pravica vseh ljudi. Težko je najti v Evropi razen v Trstu versko organizacijo, ki bi se tako bogokletno izražala o jezikovnih pravicah svojih katoliških so-državljanov druge narodnosti.

Mi smo se tedaj obrnili z javno prošnjo na tržaškega škofa, da bi naredil pri Kat. Akciji in njenem glasilu red, vendar do danes nam ni znano, da bi bili ti katoliški gospodje in duhovniki dobili poziv, naj se v svojih odnosih do slovenske manjšine drže načel in predpisov Cerkve.

vori samo o Reki in Istri, temveč omenja, sklicujoč se na pesnika D'Annunzia, tudi Zader, Šibenik, Split, Trogir, Dubrovnik in Kotor, torej »izgubljene kraje«, v katerih pa prebivajo izključno ali v naravnost ogromni večini samo Hrvatje. Mati božja in Jezušček naj zdaj pomagata, da pridejo ti kraji pod Italijo.

NAJVEČJA OVIRA

Ko slovenski veren človek take stvari sliši, mora v njem vse zavreti. Kako je mogoče, si mora dejati, da je dovoljeno na tak način zlorabljeni Mater božjo in njenega Sina v politične namene proti jugoslovanskim katoličanom! Messaggero priznava sicer, in to mu služi v čast, da je namestitev slik v Ronkah izrazito »domoljubna«, se pravi politična manifestacija, ki ima temvečji pomen, ker ji bodo prisostvovali tudi najvišji predstavniki tržaškega cerkvenega oblastva ter tudi zastopniki države in Cerkve iz Goriške.

RADIO TRST A

Nedelja, 13. septembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 15.40 Slovenska zborovska glasba; 16.30 Iz Berlinovih, Kernovih in Rogersovih revij; 17.00 Debussy: Morje, tri simfonične slike; 18.00 Koncert slovenskih solistov; 19.00 Nedeljski vestnik; 20.30 Glasba iz filmov; 21.00 Pesniki in njih stvaritve — »Paul Verlaine« (J. Peterlin); 21.25 Slovenske ritmične popevke.

Ponedeljek, 14. septembra, ob: 18.00 Haendel: Uvertura v d-molu; Zvesti pastir, suita; Glasba voda, suita; 18.45 Slovenski zbor iz Chicaga; 19.00 Radijska univerza — Tone Penko: Zanimivi plazilci in dvoživke tujih dežel: »Aksolotl«; 20.30 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur, opera v 4 dej. Približno ob 21.05: Opera, avtor in njegova doba. Približno ob 21.45: Mala literarna oddaja.

Torek, 15. septembra, ob: 18.00 Z začarane police — Ivanka Cegnar: »Dobra zamenjava«; 18.10 Simfonični knocert jugoslovanskega godalnega orkestra, ki ga vodi Milan Horvat, in orkestra Slovenske filharmonije, ki ga vodi Samo Hubad s sodelovanjem sopranistke Melite Kunc — Papandopulo: Komorni koncert; Ramovš: Sinfonietta; 21.00 Zgodovina odkrivanja sveta — III. del Azija — »Marco Polo na svileni cesti« (M. Javornik); 22.00 Umetnost in življenje: »Novosti na letošnjem salzburškem festivalu« (Edvard Traven); 22.20 Jugoslovanski skladatelji — Ciril Pregelj (Pavle Merkù).

Sreda, 16. septembra, ob: 18.00 Beethoven: Koncert št. 4 v G-duru za klavir in orkester; 18.35 Vokalni kvartet iz Ljubljane; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 21.00 Otroci grofa Lucera, vesele igra v 3 dej. (Gherardo Gherardi - Lada Mlekuž); igrajo člani RO.

Četrtek, 17. septembra, ob: 18.00 Koncert čelistke Claudine Lasserre in pianista Claudia Gherbitza — Fauré: Elegija za klavir in čelo, op. 24; Prokofjev: Sonata, op. 119 za čelo in klavir; 18.35 Slovenske narodne pesmi; 19.00 Radijska univerza — Boris Mihalič: Iz zgodovine pomorstva — »Prva svetovna vojna na Atlantiku«; 21.00 Obletnica tedna — Fran Erjavec se je rodil pred 125. leti« (V. Beličič); 21.15 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije, ki ga vodi Lorin Maazel — Mozart: Simfonija št. 35 v D-duru, K. 385; Ghedini: Marinaresca in Bakanal; Stamitz: Simfonija v Es-duru za flauti, dva roga in godala; Prokofjev: Romeo in Julija, odlomek iz suit št. 1, op. 64 bis, št. 2, op. 64. Približno ob 22. uri: Iz sodobne književnosti: »Avantgardistične smernice v italijanski književnosti« (J. Tavčar).

Petek, 18. septembra, ob: 18.00 Rihard Strauss: Sinfonia domestica, op. 53; 19.00 Iz planinskega dnevnika R. Dolharja: »Jescenski sprehod«; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu (Fr. Jeza); 21.20 Marjan Lipovšek: Orglar, kantata za soliste, zbor in orkester; 22.00 Znanost in tehnika — Boris Mihalič: »Ptice selivke se ravnaajo po zvezdah«; 22.15 Koncert Dejana Bravničarja, pri klavirju Gojmir Demšar — Škerjanc: Dve bagateli; Bravničar: Uspavanka; Lhotka: Zetelačka.

Sobota, 19. septembra, ob: 15.00 Schubert: Sonata za klavir št. 21 v B-duru; 16.00 Novelist tedna; 18.00 Oddaja za najmlajše — Tončka Turk: Harfa v gozdu, pravljica; igrajo člani RO; 19.00 Predavanje: »O starih in novih vinskih užitkih« (Fr. Orožen); 20.40 Pojejo fantje na vasi; 21.00 Sovražnik žensk, radijska vesele igra (Roderik Wilkinson - Boris Mihalič); igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 13. septembra, **nedelja**: Notburga
- 14. septembra, **ponedeljek**: Poviš. sv. križa
- 15. septembra, **torek**: Marija 7 žal.
- 16. septembra, **sreda**: Ljudmila; kvatrna sreda
- 17. septembra, **četrtek**: Hildegarda
- 18. septembra, **petek**: Jožef; kvatrna petek
- 19. septembra, **sobota**: Suzana; kvatrna sobota

DOBRO GA BODO ČUVALI

Poveljnik policije v San Franciscu je izjavil, da bo 500 policistov skrbelo za osebno varnost Nikite Hruščeva, ko obišče mesto. To so najboljše varnostne mere, ki jih je San Francisco kdajkoli odredil v zaščito kakega tujega gosta.

Kdo najbolj ovira zблиžanje med sosednimi narodi?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ko to pišemo, je tržaški škof že blagoslovil slike Matere božje v cerkvi Sv. Antona Starega, od koder jih bodo slovesno prepeljali v Ronke. Če bi prireditelji bila zgolj verska, bi ji mi v nobenem primeru ne mogli ugovarjati, marveč bi jo le pozdravili. Ker pa ima stvar, kot vsa laška javnost priznava, obenem izrazito **politični protislovanski značaj**, je naša pravica in dolžnost, da do nje zavzamemo nadvse jasno stališče.

Kar se v imenu vere te dni pri nas uprizarja, je po našem škodljivo, ker nasprotu-

je pomirjenju in prijateljstvu med sosednimi narodoma, po katerem tako željno hrepene ljudske množice na obeh straneh državne meje. Temu neznosnemu stanju bi bilo treba napraviti kraj, ker tako zahteva jo višje koristi človeške skupnosti. Krščansko demokracijo bi morali upogniti k disciplini njeni odgovorni voditelji v Rimu, italijanske vrste vernikov pa najvišja oblast vesoljne Cerkve. Če se to ne zgodi, ne bo v naših krajih nikdar miru in bo nacionalistično sovraštvo izpodkopalo sleherno dostojno sožitje v tem delu Evrope.

Kaj je dosegel Eisenhower v Evropi

Predsednik Združenih držav se je po posvetovanjih, ki jih je imel v Bonnu, Londonu in Parizu, vrnil v domovino, kjer zdaj čaka, da ga 15. septembra obišče Hruščev. Kaj je dosegel v pogajanjih z evropskimi zavezniki, je seve nemogoče natančno ugotoviti, ker so bili razgovori tajni. Po dobrem razpoloženju, ki so ga državniki na zunaj kazali, se da le sklepati, da so vsaj najostrejša nasprotja **trenutno premostili**.

To je bilo potrebno že zavoljo tega, da bo Eisenhower lahko govoril s Hruščevom v imenu **vsega zapada**, se pravi s primernim ugledom in vplivom. Edinost pa je bila mogoča le v splošnih in načelnih zadevah, v katerih so zavezniki že tako od zdavnaj složni. V podrobnosti, kjer so si navzkriž, se Eisenhower ni smel preveč spuščati.

Edino vprašanje uporne Alžirije se Eisen-

hower ni mogel izogniti na sestanku z De Gaullem, ker pride stvar v kratkem v obravnavo pred Združene narode. De Gaulle je Eisenhowerju obljubil, da bo izdal o bodočnosti Alžirije uradno izjavo, ki bo zadovoljila tudi Amerikance, vendar vlada v Washingtonu je previdna in ni še izrekla, kakšno stališče bo zavzela pred Združenimi narodi. Videti hoče prej De Gaullovo izjavo.

POD EISENHOWERJEVO ZAŠČITO

Danes teden so v središču Pariza vdrlji ob desetih zjutraj v neko banko štirje roparji, ki so s samokresi ustrahovali uradnike in občinstvo, pobasali kupe bankovcev ter jo neovirano odkurili. To se je lahko zgodilo zato, ker se je prav v tistem trenutku ljudstvo gnetlo na ulici in gledalo Eisenhowerja, kako ga v sprevodu peljejo z De Gaullova v mestno hišo. Policija je morala delati red na cesti in zato ni imela časa paziti na roparje, ki so priložnost mojstrsko izkoristili.

Stanovanjska stiska

Marsikdo s strahom pričakuje zadnji dan 1. 1960, ko bodo hišni gospodarji lahko po mili volji povišali doslej vezane najemnine. Gospodarjem je poseben zakon že 1. 1955 dovolil 20-odstotni povišek, kateremu so sledili še novi, tako da je prejšnja povprečna najemnina poskočila od 4000 na 11.400 lir mesečno.

V Italiji živi nad 17 milijonov družin v najemu, država pa je zgradila v teh letih komaj 20.000 novih stanovanj. Kriza je torej še zelo težka. Že rajni papež Pij XII. je označil pomanjkanje primernih družinskih stanovanj za eno najhujših socialnih ran naše dobe. Kot zasilen izhod mnogi predlagajo, naj se zakon o vezanih najemninah podaljša še za nekaj let.

OBMEJNI PROMET

Skozi 21 obmejnih prehodov na tržaškem področju je avgusta s prepustnico potovalo skupno 509 tisoč oseb. Največ prehodov je bilo za veliki šmaren in naslednjo nedeljo, ko je prekoračilo mejo kar 64.700 ljudi. Dne 25. avgusta, ko je bil v Kopru Večer italijanskih popevk, pa so samo na bloku pri Skofijah zabeležili 20 tisoč prehodov.

Prejšnji mesec je obenem narasel promet s potnimi listi, saj je odšlo v Jugoslavijo, odnosno prišlo v Italijo skupno 327 tisoč potnikov, to je 100 tisoč več kot lani v istem mesecu.

Velesejem v Zagrebu

V prisotnosti predsednika Tita so v soboto slovesno otvorili zagrebški velesejem, ki letos obhaja 50-letnico. Pri tej gotovo najvažnejši jugoslovanski prireditvi sodeluje 5.700 razstavljalcev iz 29 držav. Sejmski prostor obsega 132 tisoč kv. m in so ga letos znatno razširili z novimi paviljoni, od katerih velja italijanski za enega najlepših.

Danes je potoval skozi Trst italijanski minister za trgovino s tujino Del Bo, ki bo uradno obiskal sejem v Zagrebu.

EVHARISTIČNI KONGRES

V nedeljo se je začelo v Kataniji 16. vsedržavno evharistično zborovanje. Obhoda skozi mesto se je udeležilo 35.000 ljudi. Navzoči so bili sicilski škofje, palermski kardinal Ruffini, deželna vlada z Milazzom na čelu in ministrski predsednik Segni.

Kot zanimivost omenjajo, da sta dva etiopska redovnika prispela iz Svete dežele s pšenico iz Kafarnauma. Iz zrnja, zraslega v krajih Gospodovih, bodo spekli hostije in z njimi obhajali vernike. Ob koncu kongresa se bo vsa Italija posvetila Brezmadežni.

ZBOROVANJE NEMIH

V Wiesbadenu na Nemškem je bil tretji kongres mutcev vsega sveta. Italijanski zastopnik Magarotto in jugoslovanski Vukotić sta predložila poseben slovar, obsegajoč 323 znakov, s katerimi bi se lahko mutci raznih narodov sporazumevali. Kongres je načrt sprejel, obenem pa sklenil, naj se obdrži tudi sedanji način »govorjenja« z znaki in kretnjami, kakor ga uporabljajo nemi pripadniki istega naroda.

Prodiranje ruske nafte

Sestanek, ki ga bosta v kratkem imela Eisenhower in Hruščev, je pomemben tudi z avtoriteto tega, ker postaja Sovjetska zveza čedalje nevarnejši tekmelec zapadnjakov tudi v gospodarstvu, kjer bi ravno tako bilo potrebno, da se oba tabora prej ali slej sporazumeta. Kot primer naj navedemo sovjetsko proizvodnjo nafte.

Rusija, ki izrpa danes 113 in pol milijona ton na leto, bi morala po sedemletki, se pravi l. 1965, dvigniti proizvodnjo na 230 do 240 milijonov ali jo več ko podvojiti. Zapadni izvedenci menijo, da je to izvedljivo, ker odkrivajo v Sovjetski zvezi čedalje več petrolejskih vrelcev.

Tako so našli bogata ležišča v Kalinogradu, Turkmenistanu, Uzbekistanu in na Severnem Sahalinu. Samo v Turkmenistanu in Uzbekistanu je baje toliko olja v zemlji, kot ga premore ves Srednji vzhod, ki ga pridobi letno 215 milijonov ton ali približno eno petino nafte na svetu. Amerika ima sicer neprimerno več petroleja (l. 1958 okrog 905 milijonov ton ali polovico svetovne proizvodnje), vendar ga potroši skoro v celoti za lastno industrijo.

Dullesova napoved

Rusija bo večino petroleja tudi uporabljala za svoje in svojih zaveznikov rastoče potrebe, toda pokojni ameriški zunanji minister Dulles je v začetku l. 1958 napovedal, da bodo Rusi navzlic temu v nekaj več ko enem desetletju lahko prodajali na svetovnem trgu 100 milijonov ton nafte.

Voditelji Sovjetske Rusije se na bodočnost zelo marljivo pripravljajo. Težišče svoje petrolejske industrije so preložili od Bakuja ob Črnem morju na pokrajine, ležeče med Uralom in Volgo. Istočasno gradijo 7000 km dolg naftovod od Urala do Vladivostoka, od katerega je 1500 km že dokončanih. Daljnovod zidajo tudi od Kujbiševa do

pristanišča Memela ob Vzhodnem morju. Tu bodo stale velike čistilnice nafte, od koder mislijo izvažati petrolej in bencin s skandinavske in zapadne dežele.

Nevarni tekmelec

Rusija postane lahko zelo nevaren tekmelec iz več vzrokov. Najprej je proizvodnja nafte na predelu Volge in Urala mnogo cenejša kot na Srednjem vzhodu. Razen tega ima v Sovjetski zvezi vso zunanjo trgovino v rokah država, ki cene lahko poljubno dviga ali niža. Tako je junija 1958 Rusija sklenila prodati Argentini en milijon ton nafte po cenah, ki so bile nižje kot tiste na svetovnem trgu. Pred kratkim je nudila skandinavskim državam petrolej, za 10 do 15 odstotkov cenejši kot v drugih državah.

S tako politiko, kot rečeno, Amerika ne bo bogzna kako oškodovana, pač bi pa bil lahko smrtno prizadet ves Srednji vzhod,

OBVESTILO

Naročnikom in bralcem sporočamo, da bo uprava Novega lista v Trstu, ul. Martiri della Liberta 5/1. - tel. 28-770, od 1. oktobra dalje odprta vsak delavnik od 9. do 12. ure in ne do 13. ure kot doslej.

Uprava

za katerega je nafta eden glavnih virov dohodkov in napredka. Zapadnjaki bi bili hudo udarjeni le v toliko, v kolikor so solastniki ondotnih petrolejskih družb. Države Srednjega vzhoda bi pa bile ogrožene skoro v svojem obstanku. Da se ubranijo nesreče, bi se morale pogajati in dogovoriti z Moskvo ter prišle s tem v njeno odvisnost, kar bi omogočalo tudi politično prodiranje Rusije v Sredozemlje in važne predele zapadne Azije.

Laos pred Združenimi narodi

Azijska kraljevina Laos, v kateri so komunisti zanetili vstajo, je poklicala na pomoč Združene narode, češ da prejema uporniki očitno podporo iz sosednega Severnega Vietnama, ki se v sporazumu s Pekingom s tem meša v notranje zadeve neodvisne države. Laos je zahteval, naj mu Združeni narodi takoj pošljejo na pomoč vojaštvo.

Namesto tega pa je Varnostni svet odredil posebno komisijo, ki naj se napoti v Laos, da preišče ondotni položaj in predloži poročilo. Komisijo sestavljajo zastopniki Japonske, Argentine, Tunizije in Italije. Laos ni sicer dosegel, kar je hotel, vendar se mu je posrečilo postaviti svojo deželo vsaj v središče svetovne pozornosti.

OBNOVA UCITELJIŠČ

Ministrski predsednik Segni je naznanil, da bodo dosedanja učiteljišča preustrojena. Šolanje bo trajalo namesto štirih pet let. Osrednji predmet bo vzgojeslovje. Latinščina ostane, več pozornosti pa bo posvečeno pouku zgodovine in zemljepisja in zlasti praktičnim vajam bodočih učiteljev. Zavoljo tega ne bodo več pripuščeni k izpitom privatisti, ki so doslej predstavljali v Italiji zelo velik odstotek učiteljskih kandidatov.

NOV ŠOLSKI TEDEN

Ministrstvo za zdravstvo v Rimu se bavi z vprašanjem, kako na novo urediti šolski pouk, da bi ne škodoval zdravju mladine. Minister ugotavlja, da je zmerom več dijakov živčno izčrpanih, ker so učni programi preobširni in se izpiti polagajo v največji vročini. Potrebno bi bilo tudi skrajšati tedenski pouk.

V nekaterih državah so število tedenskih ur že zmanjšali. Avstrijci nameravajo vpejati pet šolskih dni na teden, v raznih kantonih so pa petdnevni šolski teden že vpejli.

SKRIVNOSTNA BOLEZEN

V mestecu Sermide pri Mantovi je izbruhnila nalezljiva bolezen, ki ji zdravniki še ne poznajo izvora. Napada predvsem otroke. Družine so vse v skrbeh in pošiljajo deca v druge kraje. V mestecu je kot za časa vojne: po cestah ljudje z zaskrbljenimi obrazi, trgovine na pol zaprte, javni lokali skoro brez gostov.

MARIJINO SLAVJE NA OPČINAH

Letos poteka 10 let, odkar so tržaški slovenski verniki pričeli prirejati na Opčinah vsakoletno veliko Marijino slavlje, ki se zaključuje z mogočno procesijo po openskih ulicah.

Letošnja verska slovesnost bo prihodnje nedelje ob 16. uri.

Nehrujeva Bela knjiga

Druga zadeva, ki vznemirja mednarodno javnost, je vdor raznih kitajskih vojaških edinic čez mejo Indije, o čemer smo že pisali. Nehru je zdaj objavil uradno Belo knjigo, s katero dokazuje, da gre za očiten Mao Tse Tungov napad na Indijo. Nehru ni predložil spora Združenim narodom, ker rdeča Kitajska ni članica te svetovne organizacije in jo zavoljo tega ta sploh ne more klicati na odgovornost.

Mao je s svojim vdorom morda nameral doseči tudi to, da bi zapadnjaki in zlasti Amerikanci spoznali, kako škodljivo in nevarno je, ako nočejo sprejeti komunistične kitajske velesile med Združene narode. Politika Mao Tse Tunga je kljub temu kratkovidna, ker si je z njo zapravil zelo dragoceno prijateljstvo z Indijo. Napad Kitajske na Indijo je tudi Jugoslavija brezpogojno obsodila!

Pobalinska mladina

Zadnje čase so listi polni opisov nesramnega početja skvarjenih mladostnikov, ki se ne plašijo več niti najostudnejših zločinov. Ogabni fantalini — po angleško jih imenujejo teddy boys — se s hudodeistvi še bahajo, kot bi bila junaška dejanja.

Po krvavi bitki dveh pobalinskih tolpe v središču Rima je poslanec Brusasca v soboto vložil na vlado dve interpelaciji, naj že končno ukrene nekaj odločnega zoper vse bohotnejše zločinstvo izprijenih fantalinov in deklivcev. Med drugim zahteva, naj se kaznujejo tudi starši, ki se za svojo deco premalo brigajo.

Popolnoma se strinjamo, ker menimo, da zadene glavna odgovornost za pokvarjenost mladine brezbrizne starše. Obenem bi pa morala vlada takoj iztrebiti vse nemoralno čtivo, ilustracije in filme, ki se svobodno širijo po državi ter zavajajo mladino v mlakužo izprijenosti in nasilja. Potem bodo šele starši s koristjo lahko vzeli v roke leskovo ter iztepli junaške zadnjice svojih mlilih sinčkov in cenjenih hčerkic.

Slovenski otrok v slovensko šolo!

Nahajamo se v dneh, ko starši vpisujejo otroke v šole. Spet nastane vprašanje, ali bodo vsi roditelji izvršili svojo sveto dolžnost ter zagotovili deci pouk v materinem jeziku. Naša javnost je radovedna, če se bo ponovila sramota, da nekateri nezavedni starši, in tudi premožnejši in gospodarsko neodvisni, vpišejo svoje sinove in hčerke v potujčevalnice. Saj se je zgodilo, da celo nekateri slovenski breznačajni šolniki in šolnice niso poslali otrok v slovenske šole! Če ne bo dovolj učencev, bodo pa zagrali vik in krik! Zajemajo iz skled, v katero pljuvajo. Zaslužijo le globoko zaničevanje vseh poštenih Slovencev.

Ogromna večina našega ljudstva pa je hvala Bogu še nepokvarjena in bo izvršila svojo dolžnost, zavedajoč se, da le pouk v materinščini lahko nudi njihovim otrokom temeljito izobrazbo, znanje obeh deželnih jezikov in s tem, ako trezno gledajo v bodočnost, tudi zaposlitev na domači zemlji.

9 Tržaškega

Boljunec:

PRAZNIK GROZDJA ODLIČNO USPEL

V nedeljo smo v naši vasi imeli praznik grozdja, ki ga je tudi letos priredila dolinska občina s sodelovanjem Ustanove za tujski promet. Že dopoldne se je na obširnem vaškem trgu zbrala precejšnja množica, ki je s toliko naslado uživala odlično domače grozdje, da je bilo kmalu vse razprodano. Popoldne pa je bil pevski koncert, pri katerem so sodelovali zbor Valentin Vodnik iz Doline, Veseli dolinski trio, duet Dario in Darko, italijanski zbor Montasio iz Trsta ter neki zbor iz Bergama. Nastopila je tudi znana furlanska folklorna skupina iz Ločnika pri Gorici, vmes pa je igrala godba iz Trsta. Letošnjega praznika grozdja se je udeležilo toliko meščanov kot še nikdar doslej. Vaški trg je bil premajhen, da bi sprejel ogromno množico, vzdolž vseh cest pa so bile nepregledne vrste motornih vozil. Ni treba posebej poudariti, da so bile gostilne vse polne in da je edina osmica v vasi raztočila vse vino, ki ga je dala naprodaj. Vinca je seveda bilo po splošni sodbi odlično. Praznik je v vsakem pogledu odlično uspel, saj ni samo prinesel precej zaslužka gostilničarjem in občini, temveč so ta dan mnogi italijanski meščani imeli priliko slišati slovensko petje in tako vsaj nekoliko spoznati našo kulturo. Zato je treba prirediteljem le iskreno čestitati.

Pred dnevi se je od naše vasi poslovil domačin Silverij Slavec. Vzel je namreč za zakonsko družico brhko dekle iz bližnje Gropade ter se priženil na njen dom. Nove mu paru želijo Boljunčani mnogo sreče na novi življenjski poti ter obenem upajo, da ženin ne bo tako hitro pozabil starih prijateljev iz rojstne vasi.

Cerovlje:

SPET SMRT NA CESTI

V zgodnjih nedeljskih urah se je na cesti Cerovlje-Sesljan, in sicer v neposredni bližini železniškega podvoza, zgodila nesreča, ki je na žalost spravila v grob 24-letnega domačina Josipa Legišo. Mladenič se je z motorjem peljal na delo, a je na izredno ozki cesti z vso silo treščil v tovornik, ki je prihajal iz nasprotne smeri. Bil je na mestu mrtev.

Pokojnik je bil edini sin ugledne cerovske družine, priden zidar in fant mirnega in dobrega značaja. Vsi so ga radi imeli. Njegova tragična smrt je zato silno razžalostila vso vas in bližnjo okolico. Naj mirno počiva v domači zemlji. Hudo užaloščenim staršem, ki jim je kruta usoda iznenada ugrabila edinega sina ter edino pomoč za stare dni, izrekamo globoko občuteno sožalje!

Sesljan:

UREDIL NAJ SE PREHOD ČEZ PROGO

Po hudi prometni nesreči, ki je v nedeljo žal terjala smrt mladega fanta iz Cerovelj, se je ponovno izkazalo, kako je nujno potrebno enkrat temeljito urediti nov in sodobnejši prehod čez železniško progo pri Vižovljah. Stari podvoz na cesti Sesljan-Cerovlje je odločno preozek, saj skozenj komaj pelje le eno vozilo. Poleg tega pot

proti Cerovljam tik za podvozom močno zavije v levo, tako da voznik sploh ne more videti, ali kdo prihaja iz nasprotne smeri. Še pred časom je bila na tem mestu dovoljena le enosmerna vožnja, a je bil nedolgo tega prometni znak odstranjen in ga niso menda niti zamenjali z drugim, ki bi vsaj voznike opozarjal na hudo nevarnost. Današnje stanje je kratkomalo nevzdržno in bo za bodoče morebitne nesreče padla vsa odgovornost na tiste, ki imajo to pot v oskrbi.

V Mavhinje in ostale vasi vodi iz Sesljana še ena cesta, ki v Vižovljah prečka železniško progo. Tu so pa zapornice skoraj vedno zaprte in je vrh tega pot čez progo silno slaba, tako da tovorniki ali avtobusi sploh ne morejo po njej voziti.

Zato je nujno, da občina ali pokrajina čimprej stopita v stik z upravo državnih železnic ter sestavita načrt novega, večjega in varnejšega prehoda čez progo.

Zvedeli smo, da so to vprašanje že pred letom sprožili nekateri občinski odborniki, a je verjetno vse ostalo le pri besedah. Dokler se načrt ne izvede, je treba vsekakor zlasti na cesti Sesljan-Vižovlje postaviti primerne prometne znake ali promet po njej kako drugače urediti, da ne bo novih nesreč.

Milje:

LADJEDELNICA FELSZEGY

Prejšnjo soboto je bil v Uradu za delo v Trstu sestanek voditeljev sindikata kovinarjev in predstavnikov podjetja Felszegy, ki so preučili položaj ladjedelnice, zlasti glede na začasno odpustitev z dela 152 uslužbencev. Delavski zastopniki so zatrjevali, da je ukrep podjetja neupravičen, ker je zlasti po posredovanju oblastev v ladjedelnici za sedaj dovolj dela. Predstavniki delodajalcev so seveda trdili nasprotno, vendar se zdi, da bi bili pripravljene spet sprejeti na delo večje število odslovljenih delavcev, čeprav ne vseh.

Na koncu so se zedinili, da bodo o zadevi ponovno razpravljali danes

ZGONIK

V začetku prejšnjega tedna je pri nas divjala močna burja, ki je občutno poškodovala grozdje v naših vinogradih. Kmetje so morali trte takoj ponovno škropiti z modro galico, da preprečijo gnitje. Škoda v vinogradih je velika.

Pri nas smo zelo zaskrbljeni, kako bo s prodajo preostankov lanskega vina, ki je še v kletih. S prodajo vina je namreč kriza, ker ni kupcev. Vino pa moramo prodati, da pridemo do denarja in da napravimo prostor novemu. Morda bi bilo pametno, da bi se za to zanimala kaka naša organizacija in tako kmete rešila skrbi. Sicer pa opazamo, da je kriza s prodajo vina tudi v bližnji Sloveniji, kjer se v vinogradnih krajih zasebne in zadružne kleti še polne vina.

Še ena skrb nas tare. Pri nas so pričeli zidati novo šolo. Čas bi že enkrat bil, da se oblastva dokončno javno izjavijo, da bo v novih šolskih prostorih tudi mesto za kmetijsko strokovno šolo. Naša mladina dokaj rada zapušča zemljo in se zaposluje v

industriji, kar pa ni v celoti prav. Kdor je potreben, naj ostane na posestvu. Ta beg kmečkih fantov z zemlje pa bi lahko preprečila samo ustrezna izobrazba, ki bi jim jo lahko nudila nova kmetijska šola. Našo občino pa pozivamo, naj ponovno posreduje pri oblastvih, da se ustanovi šola, ki bo v korist vse kmečke okolice.

ZA KMETOVALCE

V uradu za poenotene kmetijske prispevke v Trstu, ul. Duca D'Aosta 12, so na vpogled sezname kmetovalcev, ki morajo plačevati prispevke za bolniško, invalidsko ter pokojninsko zavarovanje. Sezname bodo razobešeni do 25. septembra. Rok za prizive zapade 10. oktobra.

Izvečki seznamov bodo do 25. sept. na vpogled tudi na županstvih.

Beneška Slovenija -

IZ TRČMUNA

Bralcem Novega lista je dobro znano, da je bila naša župnija dolgo brez dušnega pastirja. Ta čas smo na vse strani prosili, da bi nam poslali duhovnika, ki bi se s slovenskimi verniki mogel razgovarjati v njihovem materinem jeziku. Saj je v naši fari mnogo vernikov, ki ne znajo italijanski, poleg tega v gorskih župnijah duhovnik ni le dušni pastir, marveč tudi svetovalec in pomočnik v vseh potrebah vsakdanjega življenja. Prisotnost takega duhovnika je še toliko bolj potrebna, ker hodijo k nam k maši tudi ljudje iz Mašer in Čepletišč.

A namesto duhovnika, ki bi mogel uspešno zdraviti duše vernikov in biti njihov vsestranski pomočnik, je videmska nadškofija poslala k nam župnika Ferruccia Goretta, ki je doslej služboval v Karniji in ki ne zna slovenski.

V Vidmu se bodo sicer izgovarjali, da niso mogli poslati v Trčmun duhovnika, ki zna slovenski, ker ni za to mesto zaprosil noben slovenski duhovnik, kar je vsekakor obsodbe vredno. Toda tudi tak izgovor prav nič ne drži. Če bi nadškofijskemu vodstvu bile pri sreči zares samo duhovne potrebe slovenskih vernikov, bi z lahkoto našla duhovnika, ki bi svoje poslanstvo uspešno izvrševal.

IZ IDRISKE DOLINE

Prebivalstvo naše doline je razveselila vest, da sta občini v Čedadu in Prapotnem prejeli skupno 28 milijonov lir posojila za betoniranje ceste iz Čedada skozi Prapotno do Padarskijega v Idrijski dolini. Ta cesta je zelo pomembna, ker vozijo po njej vsak dan avtobusi in ker je po vsej Idrijski dolini v zadnjem času veliko prometa. Tu je namreč obmejni prehod, preko katerega prihaja veliko Jugoslovanov na čedadski trg. Prav zato je betoniranje ceste pomembno javno delo.

Našo okolico je pred nekaj dnevi pretresla žalostna vest, da so našli 36-letnega Fabija Simonetiča iz Ibane mrtvega v njegovi hiši. Nesrečnež je zadnje čase živel sam, ker je njegova sestra odšla služiti v Milan. Ljudje so opazili, da je bila njegova hiša kakih 10 dni zaprta, a so bili prepričani, da je odšel kam delat, ne da bi komu kaj povedal. Ko se je pa začel širiti iz hiše hud smrad, so obvestili orožnike, ki so odprli vrata in na postelji našli razpadajočo Simonetičevo telo. Sedaj bo morala sodnija ugotoviti vzroke njegove zares žalostne smrti.

SE O KRIZI V TRŽIČU

Prejšnji petek je bila od 13. ure dalje 4-urna stavka delavcev tržiških ladjedelnic. Delo so zapustili skoraj vsi delavci, medtem ko je uradništvo v glavnem ostalo na svojih mestih. Stavko so proglasila vodstva vseh treh večjih delavskih sindikatov, in sicer CISL, UIL in CIGL, fašistovski sindikat je pa bil proti.

Ob 18. uri istega dne je bilo na pobudo omenjenih sindikatov v Gorici zborovanje županov iz goriške pokrajine. Prisotnih je bilo 23 županov, med njimi g. Češčut iz Sovodenj.

O krizi v ladjedelnicah je poročal sindikalist Marinella, za njim je govorilo še 20

Kanalška dolina

SLENART

V Kosci so v torek predpretečlega tedna slovesno blagoslovili in otvorili nov italijanski otroški vrtec. Poleg obilnega števila domačinov so se slovesnosti udeležili šolski in občinski predstavniki. Prostori otroškega vrta so sodobno urejeni. Gradnja in oprema sta stali okoli 8 milijonov lir.

Sredi avgusta sta v Škrutovem umrla 49-letni Viktor Garjup in 91-letna Frančiška Kjabaj - Sencanova. V Kobaridu pa je preminila 84-letna Karla Podreka iz Podsrednj.

V 36. letu starosti je umrl v Gorenjem Brdu pri Hlodiču Pavel Predan - Štefanov. Pokojnik je več let delal v Belgiji, a se je zaradi zahrbtnih boleznih moral vrniti domov.

Vsem štirim pokojnikom naj sveti večna luč. Bližnjim in daljnim sorodnikom izrekamo globoko sožalje!

IZ GORJANOV

Gorjani so najzapadnejša občina Beneške Slovenije in se nahaja visoko v hribih nad Rtinjo. Dobrosrčni in delavni Gorjanci so doslej potrpežljivo prenašali svoje težave in prezrli tudi marsikako krivico. A pred nekaj dnevi so se mnogoštevilni prebivalci zbrali pred občinskim sedežem in živahno izrazili nezadovoljstvo, ker ni prefektura odobrila posojila, s katerim naj bi se zgradil vodovod v vaseh Sv. Jurija in Sv. Helene. Župan je obljubil, da bo takoj posredoval, da dobita vasi čimprej pitno vodo. Nemudoma je župana obiskal tudi predsednik videmske pokrajine Candolini ter se o zadevi z njim pogovoril.

Upamo, da bodo oblastva upoštevala nevoljo prizadetih občanov in da se ne bodo več igrala z njihovim čustvovanjem ter zares čimprej zgradila prepotrebni vodovod.

SE O SV. VIŠARJIH

V zadnji številki smo poudarili nujno potrebo, da se odstranijo hibe v notranjščini in zunaj svetovišarske cerkve.

Odločno slabo pa je na Višarjah poskrbljeno za verske potrebe. Vodstvo svetišča je namreč izročeno italijanskemu duhovniku, ki žal ne zna ne slovenski ne nemški, se pravi tistih dveh jezikov, ki ju govori ogromna večina romarjev. To seveda žali Slovence in Nemce. Videmski nadškof bi zato moral poskrbeti, da bi svetišče vodil duhovnik, ki je docela več jezikov ogromne večine ljudi, ki obiskujejo skozi vse poletje, zlasti ob sobotah in nedeljah, Sv. Višarje.

županov. Po 4-urni razpravi so župani soglasno odobrili resolucijo, ki zahteva, da se v ladjedelnicah ohrani oddelek za izdelovanje železniških vozov (OMFA) in da se zagotovi polna zaposlenost delavcem v vseh ostalih oddelkih. Končno je bil predsednik Segni pozvan, naj čimprej določi dan sestanka z goriškim odposlanstvom, v katerem bodo zastopane vse politične, gospodarske in sindikalne organizacije iz goriške pokrajine. Pričakujejo, da bo zahtevani in od Segnija že obljubljeni sestanek morda še v tem tednu.

Medtem so zastopniki delavcev iz tržiških ladjedelnic zahtevali, naj se v odposlanstvo, ki pojde v Rim, vključi tudi njihov predstavnik. Govorijo nadalje, da bo še pred sestankom enodnevna splošna stavka vseh delavcev na Goriškem. S temi ukrepi hočejo Goričani vladi predočiti resnost položaja ter dokazati, da je nujno potrebno podpreti z vsemi silami največje industrijsko podjetje v pokrajini, od katerega so odvisne mnogoštevilne družine v naših krajih.

IZ DOBERDOBA

Prejšnji teden je Vzhodno-furlanski vodovodni konzorcij v Gradiški prejel obvestilo, da je ministrstvo odredilo gradnjo kraškega in dolenskega vodovoda; za kraški vodovod je odobrilo 66 milijonov prispevka, za vodovod v Dolenjah pa 33 milijonov. Ministrstvo je obenem pooblastilo konzorcij, da sklene pogodbo s tržaškim podjetjem Cesia in mu izroči gradbeno dela. Bržkone bo konzorcij še ta teden ukrenil vse potrebno, da bo podjetje moglo pričeti z deli.

IZ ŠTMAVRA

V naši vasi se samo tu pa tam dogodi nekaj, kar se spodobi sporočiti širši javnosti. V zadnjem času je pri nas zelo živahno, ker so podaljšali vodovod do zadnjih hiš zgornjega dela vasi. V prihodnjem tednu pa bodo napeljali vodo do posameznih hiš.

Na bregu pod cerkvijo so medtem že skoro dogradili vojašnico za financarje, ki je sicer lepa, a na žalost le kviri lepoto okolice.

Mestna uprava je že napovedala, da bodo razširili našo glavno cesto od cerkve do ocepka proti Sabotinu. Občina pa potrebuje za to delo nekaj zemljišča, ki je v zasebni lasti. Mi sicer razumemo, da želi dobiti to zemljišče zastoj, toda na drugi strani sodimo, da bi bolj odgovarjalo socialni pravičnosti, da se ne zahteva samo od nekaterih prizadetih štmavskih lastnikov tako hude žrtve. Saj je vsakomur znano, kako dragocen je vsak meter zemlje, zlasti za naše ljudi, ki je že tako imajo premalo. Za njih je že to velika žrtev, da jo bodo morali odstopiti. Zato je pravično, da se jim zemlja primerno plača. Prav je, da stroške za razširitev ceste, torej tudi za odkup potrebnega zemljišča, nosijo vsi občani. Pa naj vsaj enkrat za kako napravo v okolici prispevajo tudi meščani, saj so okoličani skozi leta in leta prispevali za naprave mesta, od katerih niso imeli nobene koristi.

IZ ŠTEVERJANA

Prejšnji torek je imel naš občinski svet redno sejo. Razpravljal je, kako je treba

Iz Goriške

nadzorovati gradnjo otroškega vrta na Britofu ter osnovnih šol v Jazbinah in na Vale-rišču. Odobril je obenem primerno nagrado nadzorniku teh javnih del. Svet je tudi odobril izplačilo po zakonu predvidenih doklad občinskim uslužbencem. Med drugim je sklenil popraviti zid na ostrem ovinku pri Dvoru, notranjost števerjanske šole pa bodo uredili še pred začetkom novega šolskega leta.

IZ SOVODENJ

Upravičenci naj dvignejo po en in pol kg sladkorja, 250 g surove ali 200 g pražene kave in en liter semenskega olja po cenah proste cone. Delitev traja do 30. t. m.

ZAHTEVA PROMETA

Zveza goriških trgovcev je predložila trgovinski zbornici utemeljeno spomenico, kjer dokazuje, da je nujno treba urediti železniški podvoz pri Rdeči hiši, ker je danes prenizek tako da ne morejo skozenj voziti težki tovorniki. Zato morajo napraviti velik ovinek preko Sežane, kar je združeno z velikimi stroški.

Cesto pri podvozu bi bilo treba znižati vsaj za 80 cm in tedaj bi mogli po njej voziti tudi najtežji tovorniki. To prepotrebno delo je mogoče izvesti brez velikih tehničnih in finančnih težav. Mislimo, da bi ne bilo tudi težko skleniti o tem vprašanju dogovora z Jugoslavijo.

SMRTNA PROMETNA NESREČA

Prejšnjo sredo je po naročilu avstrijskega konzulata v Trstu mrtvaški voz podjetja Prešeren v Gradiški odpeljal na Dunaj trupla treh Avstrijcev, ki so predpreteklo nedeljo izgubili življenje na cesti v bližini Cervinjana. V njihov avto se je zaletelo švicarsko vozilo ter povzročilo smrt 40-letne Marije Killiam, ki je bila zaposlena v dunajskem hotelu Ambassador, in 30-letnega pevca Alberta Ropasa, medtem ko je 20-letna Hermina Ethel umrla v tržiški bolnišnici. Osebe, ki so se vozile v švicarskem avtu, so bile vse le lahko ranjene.

OBMEJNI PROMET NA GORISKEM

Preko prehoda pri Rdeči hiši je avgusta prišlo v Italijo s potnim listom 2.550 italijanskih državljanov, v Jugoslavijo pa jih je odšlo 2.882; tujih državljanov pa je v istem času prišlo v Italijo 2087, odšlo 1988.

Z dvolastniškim dovoljenjem je prekoračilo mejo 11.863 jugoslovanskih in 3760 italijanskih državljanov; z običajnimi prepustnicami pa je prišlo v Italijo 58.091 jugoslovanskih, v Jugoslavijo pa je odšlo 25.953 ital. državljanov, s posebnimi dovoljenji je prekoračilo mejo skupno 500 oseb, z izrednimi prepustnicami pa 16 italijanskih in 13 jugoslovanskih državljanov.

OPOZORILO DAVKOPLAČEVALCEM

Goriško županstvo poziva občane, ki še niso vpisani v davčni seznam za leto 1959, naj prijavijo do 20. septembra dohodke ali predmete, ki so podvrženi občinskemu davku.

Prijava je treba napisati na posebnem vzorcu, ki ga dobite pri davčnem uradu v ulici Mazzini 7/I.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nagrajeni filmi beneškega festivala

Letošnji festival v Benetkah je končan in nagrade so razdeljene. Kot so vsi pričakovali, je dobil Zlatega leva, to je najvišjo nagrado, Roberto Rossellini za svoj film General della Rovere; nekoliko nepričakovano pa je prišlo, da ga mora deliti z drugim italijanskim režiserjem, Mariom Monicellijem, za film Velika vojna. Poročajo, da ponujajo zdaj Rosselliniju dela, kolikor ga hoče.

Zlati pokal je kot najboljši igralec dobil Američan James Stewart za vlogo v filmu Anatomija nekega umora; pokal Volpi za najboljšo igralko so dali Madeleini Robinson za vlogo v filmu Dvojni zavrtljaj.

Neuradne festivalske nagrade so dobili naslednji filmi in umetniki: nagrado Mednarodne zveze filmskega tiska so prisodili poljskemu filmu Prah in diamanti režiserja Andreja Wajde. Mednarodni katoliški filmski urad je prisodil svojo nagrado filmu General della Rovere, nagrado Pasinetti, ki jo podeljuje sindikat italijanskih filmskih časnika, pa so dali švedskemu filmu Obraz.

Poljski film Vlak v noči je dobil zlato ploščico Evropske kulturne ustanove za posebne tehnične in igralske vrednote. Poleg tega so podelili še številne druge neuradne nagrade za dokumentarne in igrane filme.

Na beneškem festivalu pa so podelili še več drugih neuradnih in poststranskih nagrad. Prispevale so jih razne ustanove in organizacije. Nagrade San Giorgio so podelili dokumentarnemu filmu Cas se je ustavil. Zrežiral ga je Ermanno Olmi.

Nagrado za filme, namenjene otrokom, so prisodili japonskemu filmu Fantje z morja in fantje s hribovja.

Nagrado filmske kritike, katero podeljuje sindikat italijanskih filmskih časnika, namenjeno najboljšemu filmu v informativnem delu festivala, so podelili filmu Vrni se, Afrika Lionela Rogosina.

Razsodišče za nagrado Cinema nuovo je podelilo ploščico za najboljšega režiserja Švedu Ingmarju Bergmanu za film Obraz, drugi dve nagradi pa sta dobila Monicelli za Veliko vojno in Rossellini za svojega Generala della Rovere. Nagradi istega razsodišča sta kot najboljša igralca dobila Madeleine Robinson za vlogo v filmu Dvojni zavrtljaj in Japonec Raizo Ichikawa za vlogo v filmu Enjo.

130 LET

Letos obhaja v Ljubljani sto trideset let delovanja znana Blasnikova tiskarna. Prvo slovensko tiskarsko podjetje je bila delavnica Janeza Mandelca še iz protestantskih časov (1575). Po njegovem izgonu leta 1678 so se naselili v Ljubljani nemški tiskarji. Po narodni prebujanju so pa tem bile ure štete. Od zadnjega nemškega tiskarja Retzerja je leta 1829 prevzel podjetje Idričan Jožef Blasnik. Od tistih časov do danes deluje tiskarna vedno v istih prostorih, danes seveda moderno preurejenih, na Bregu. Blasnikova tiskarna je v tesni zvezi s slovenskim književnim razvojem. Iz nje je zletela prva »Kranjska Zibelica« leta 1830, nato »Kerst per Savizi« in »Poezije doktorja Francéta Prešérna«. Tu so se tiskale Kmetijske in rokodelske novice, skoro šestdeset let pa razne Pratičke, ki so postale na bolj razširjena slovenska knjiga.

Po prvi svetovni vojni se je Blasnikova tiskarna na novo dvignila. Začela je tiskati razne zbrane spise, med temi edinstveno Cankarjevo zbirko v dvasetih zvezkih.

Med drugo svetovno vojno so osvobodilne organizacije pripravljale svoje izdaje prav v tej prvi slovenski tiskarni. Jožef Blasnik ni bil le tiskar, ampak tudi mogočen steber v razvoju slovenske besedne umetnosti.

Frančiškanska obletnica

Letos bodo obhajali posebno obletnico razcveta reda frančiškanov, ki ga je leta 1223 ustanovil sveti Frančišek. V Umbriji, zlasti v frančiškanskem mestu Assisiju, pripravljajo velike svečanosti. Odkrili bodo tudi spomenik danskemu pisatelju Jörgensenu, ki je v svojih delih o svetem Frančišku širil pomen in vpliv frančiškanskega gibanja na slovestvo in umetnost v srednjem veku.

Slavist in profesor na tržaški univerzi Wolf Giusti razpravlja v posebnem spisu v Bollentino di studi Bonaventuriani o odmevih frančiškanske misli pri dveh slovanskih pisateljih. Ta dva sta Čeh Julij Zeyer in Rus Boris Zajčev. Pri tem omenja Zeyerjev roman Jan Marija Plojhar ter dokazuje, da so mu prav frančiškanske ideje navdihnile najlepše lirične strani romana.

Med Slovenci se je zgodilo prav nasprotno, ko je izšel prevod. Kritika je knjigo označila kot protikatoliško usmerjeno delo. Drugi spis, katerega omenja Giusti kot polno Frančiškovih odmevov, je Zajčevljeva lirična zbirka Italia. Na koncu knjige opisuje svojo pot v Assisi in končuje s himno o lepoti božjega stvarstva: »Povsod je smrt strašna. V Assisiju ima začrtane drugačne poteze: zdi se kakor lahko vzpeta mavrica v večnost.«

Tu bodi omenjeno, da je na lepoto frančiškanske srednjeveške mistike prvi opozoril med zamejskimi Slovenci Alojzij Res s prevodom Rožic sv. Frančiška (Naša založba, Gorica, 1927).

Karel Putrih - umrl

Umrl je znani slovenski kipar Karel Putrih. Bil je eden najboljših slovenskih kiparjev srednje generacije in je s svojimi deli doživel priznanja tudi v tujini. Nagrajen je bil na drugi mednarodni razstavi v Aleksandriji. Z drugimi slovenskimi umetniki je razstavljal med drugim zadnja leta v Livornu, Pistoji, Rimu in Milanu.

Star je bil komaj 49 let. Od leta 1949 je bil docent Akademije za likovno umetnost v Ljubljani. Njegova smrt pomeni hudo izgubo za sodobno slovensko umetnost.

KATOLISKA IZDAJA BEDNIKOV V ITALIJI

List L'Osservatore Romano je objavil uvod, ki ga je napisal katoliški kritik Gennaro Auletta k novi izdaji Bednikov Viktorja Hugoja, ki je izšla v znani založbi pavlink v Milanu. Auletta razlaga v uvodu, zakaj so bili Bedniki doslej na indeksu in zakaj je zdaj dovoljen natis.

Viktor Hugo je namreč zagrešil v romanu razne nedoslednosti in verske zmote, na katere nova izdaja v italijanskem prevodu posebej opozarja bralca, ker »je pač pravilno, da je pojasnjeno tisto, kar je v nasprotju s katoliškim verskim naukom«, kot pravi Auletta.

Mladina je tudi drugačna...

V prikupni mali galeriji »dei Rettori« v istimenski ulici v tržaškem starem mestu je odprta že nekaj dni skupna razstava simpatične skupine mladih umetnikov, študentov in absolventov umetnostnih šol, ki so se zbrali v umetnostni klub pod imenom Cenacolo. Klub ima več odsekov in njegov namen je buditi v mladini ljubezen do umetnosti in dati svojim mladim članom priložnost, da se uveljavijo.

Na razstavi v galeriji »dei Rettori« vidimo slike in grafike, katerih avtorji so Mario Bessarione, Elena Boccassin, Giorgio Bulfon, Dario Covi, Gianfranco Cresciani, Livia di Lillo, Laura Gentili, Doriana Mitri, Enzo Mari, Mariagrazia Pepeu, Sergio Postogna, Tarcisio Postogna in Guglielmo Zucculin.

Kdor pričakuje, da bo našel na razstavi začetniška dela, se moti; nekatere razstavljene slike in grafike kažejo naravnost rafinirano tehnično mojstrstvo, vse pa so na več kot dostojni umetniški ravni. Posebno prikupno je to, da mladi umetniki v svojem iskanju motivov niso prezrli človeka, mimo katerega gre danes toliko umetnikov, ne da bi ga videli. Vsi mladi razstavljalci razodevajo lepe darove, po tehnični dovršenosti pa se odlikujejo grafike Laure Gentili in lesorezi ter slika Tarcisia Postogne. Vendar bi bilo krivično, če bi dejali, da drugi zaostajajo.

Razstava lepo dokazuje, da se vse preveč govori samo o pokvarjeni mladini tipa teddy-boys. Mladi iz kluba Cenacolo predstavljajo drug tip mladine — bistre, poštene in vnete za lepo in za ideale.

E. Z.

Kulturne vesti

• V zavodu Aloysianum v Gallarate, ki ga vodijo jezuiti, se je končalo ob koncu preteklega tedna mednarodno filozofsko zborovanje pod naslovom: »Svet v svojih dveh osnovnih pogledih, kozmološkem in religioznem«. Na zborovanju so govorili med drugimi znani nemški filozof Romano Guardini, madridski profesor Aranguren in prof. Spirito iz Rima.

• V mestu Erice na Siciliji se je končal mednarodni kongres za preučevanje sredozemskih vprašanj. Zasedal je več dni v Palermu, zadnji dan pa se je preselil v Erice. Na zborovanju so razpravljali zlasti o gospodarskem sodelovanju med sredozemskimi državami, obravnavali pa so tudi druge zadeve; zlasti so posvetili pozornost raznim novim gibanjem v sredozemskih in afriških deželah.

• Zadnje dni septembra začnejo snemati v Franciji film po Bernanosovi drami »Pogovori karmeličank«, ki ga zelo skrbno pripravljajo. Režiral bo duhovnik Bruckberger, ki mu bo pomagal režiser Philippe Agostini. Glavne vloge bodo igrale Alida Valli, Pascale Audret, Madeleine Renaud in Jeanne Moreau.

• Slovenski izseljenci v Venezueli, med katerimi je mnogo Primorcev, so si ustanovili svoj list Zivljenje, ki izhaja mesečno. Ureja ga duhovnik g. Grile. List hoče gojiti pri izseljencih duhovno življenje, pa tudi ljubezen do materinega jezika in slovensko narodno zavest.

• Na Norveškem je izšla nedavno nova izdaja velikega romana »Kristina Lavransdatter« (Kristina, Lavransova hči), ki je, kot znano, najznamenitejše delo Nobelove nagrajenke Sigrid Undset. Roman ima tri dele in je doživel dve izdaji tudi že v slovensčini, eno predvojno v Ljubljani in eno povojno pri založbi Lipa v Kopru. Pri največji norveški založbi Gyldendal je izšla tudi nova izdaja slavnega Hamsunovega romana Markens grøde (Blagoslov zemlje). Zdi se, da so Norvežani že manj hudi na Hamsuna. Pred kratkim so izdali tudi njegova zbrana dela.

• Norveški esejist Niels Chr. Brøgger je izdal pred časom obsežno študijo o Sigrid Undset in njenem romanu »Kristina, Lavransova hči«, pod naslovom »Korset og rosen« (Križ in roža). V številnih poglavjih obravnava odnos te katoliške pisateljice do sveta, naroda, vere, družinskega življenja, ljubezni itd. Knjiga je zelo zanimiva. Izšla je pri založbi Aschehoug.

• Italijanska stalna gledališka skupina v Trstu bo začela svojo letošnjo sezono v začetku oktobra.

• Znani tržaški skladatelj Mario Zajfed je zložil novo opero z naslovom Amleto. Uprizorila jo bo letos Opera v Rimu.

• Društvo slovenskih umetnikov v Trstu, ki ima svoj sedež v ulici Roma 15, namerava izdati svoje glasilo, ki naj bi nosilo naslov »1959« in katerega odgovorni urednik bo dr. Janko Jež.

Arheološki park v Št. Petru

V Št. Petru pri Celju mislijo urediti že letošnjo jesen arheološki park, v katerem bodo razstavljeni rimski kiparski izdelki in arhitektonski ostanki, ki so jih izkopal zadnja leta v tem kraju. Po mnenju starinoslovcev in umetnostnih zgodovinarjev so nekatere teh skulptur sploh najlepše, kar so jih doslej izkopal v Srednji Evropi. To velja zlasti za slavni relief, ki predstavlja grški mit o Evridiki na Tavridi.

KAKO JE ŽIVELA DUHOVŠČINA?

Na prelazu Mendola je priredila milanska katoliška univerza študijski teden zgodovinarjev, na katerem razpravljajo o vsakdanjem življenju duhovščine v srednjem veku in zlasti v 11. in 12. stoletju, ko so imele prav v samostanih svoj izvor važne duhovne in kulturne struje, kot n. pr. clunjsko gibanje. O teh gibanjih se precej ve, o življenju takratne duhovščine pa prav malo. Zborovanja se udeležuje okrog 150 zgodovinarjev iz Francije, Belgije, Španije, Anglije, Nemčije, Poljske, Madžarske in Italije.

Memento mori...

V nedeljo je umrla znana angleška filmska in gledališka igralka Kay Kendall. Stara je bila 32 let. Umrla je od krvnega raka. V bolnišnici je bila le 8 dni. Bila je tudi zaradi vedrega značaja zelo priljubljena. Zaslavela je po vlogi v opereti My fair Lady in po filmu Geneviève, ki so ga kritiki zelo pohvalili.

70 krav: po 6.000 kg mleka

Kmetijski strokovnjak Vincenzo de Carolis, ki je obenem zanimiv in bojevit pisec strokovnih člankov, se bori proti uvozu plemenske živine frizijsko-holštanske pasme iz Holandske, češ da Holanci prodajo v Italijo samo take živali, ki jim doma ne prija in ki so navadno še jetične. Zavzema se za vzgojo domače italijanske frizijsko-holštanske pasme, katere kri bi osvežili z ameriškimi biki rodu Carnation. De Carolis vodi v Cremoni kravarno s 70 govedi. Vsaka krava je lani dala povprečno 5845 kg mleka, do konca letošnjega maja pa 3071 kg. De Carolis trdi, da bodo krave do konca leta dale po več kot 6.000 kg mleka.

Zanimivo pa je tudi, kako de Carolis računa dohodke. Dokazuje namreč, da je vsaka krava, ki da manj kot 3200 kg mleka na leto, pasivna, to je: ne daje dohodkov.

MLEKO V KOCKAH

Strokovnjakom iz ZDA je uspelo spraviti mleko v kocke. Kocko deneš v vodo in dobiš raztopino, ki ima videz in okus svežega mleka.

Ves postopek pa še ni izpopolnjen, ker so kocke prev. like in ker jih je mogoče ohraniti največ 2 do 3 mesece in še to v posebnih shrambah.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 9. septembra si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	617—622 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarijev	82—84 lir
100 francoskih frankov	122—125 lir
funt šterling	1725—1750 lir
nemško marko	147,50—148,50 lir
švicarski frank	142,50—143,75 lir
pesos	6,50—7,50 lir
napoleon	4350—4450 lir
zlato	702—704 lir

GOSPODARSTVO

Prilagodimo se na trgatve!

Letošnja trgatve ne bo povsod vesela. Mnogi imajo v kletih še dobršen del lanskega pridelka, tako da ne vedo, kam bodo spravili letošnje vino. Marsikje sta peronospora in oidij povzročila velikansko škodo, tako da je mnogo grozdja bolnega in gnilega. Marsikom so ose — in za njimi čebele — izsrkale mnogo zgodnjega in najzlahotnejšega grozdja. Vetrno vreme v prvih dneh septembra je mnogo grozdja zmetalo na tla ali ga obtočklo. Marsikje grozdje žal ne bo prav dozorelo. Imamo torej celo kopicico nevšečnosti.

Kaj storiti?

Na splošno ne moremo računati, da bodo cene letošnjega pridelka zadovoljive, zlasti če ne bomo ob trgatvi pazljivi. Potrebno je:

1. Odložiti trgatve na čim poznejši čas, posebno če bo septembra lepo vreme.
2. Ob trgatvi moramo grozdje vsekakor ločiti: zdrave in dobro dozorele grozde na eno stran, nedozorele in gnile na drugo. S prvim bomo napravili vino za prodajo, z drugim pa vino za domače potrebe.

3. Ko grozdje meljemo, moramo na vsakih 100 kg dodati najmanj 20 gramov žveplenokislega amonijevega fosfata (solfosfata ammonico), ki bo grozdje oziroma mošt razkužil in uredil kipenje. Žveplenokislega amonijevega fosfata dodamo tako zdravemu kot bolnemu grozdju.

Skrb za posodo!

Lansko jesen je bila stiska za posodo in vinogradniki so uporabili vse, kar jim je

prišlo pod roko. Premnogi so z moštom nalili neprimerno posodo in zato je bilo letos — in žal jih je še — toliko slabih in bolnih vin. Tudi letos bo marsikje posode primanjkovalo. Toda če nameravaš uporabiti za mošt in vino neprimerno posodo, raje prodaj mošt trgovcem po vsaki ceni.

Vso posodo, ki jo potrebujemo za grozdje, mošt ali mlado vino, moramo pred uporabo razkužiti in ozdraviti. Plavnike, orne in brentice operemo z vrelo vodo in navadno sodo: v 20 litrih vrele vode raztopimo 1 kg navadne sode. Nikakor pa ne smemo rabiti — niti za eno samo minuto — posode, v kateri smo pripravljali ali prenašali raztopino modre galice.

Enako in še večjo skrb moramo imeti za sode. Vsak sod moramo pregledati s svečo. Ako je na dogah količkaj temnega vinskega kamna ali grampe, je treba sod oprati s sanatonom ali deterzolom. Posebno temeljito pa morajo biti očiščeni sodi, ki zaudarjajo po kislem ali po plesni. Take najprej operemo z mrzlo vodo, potem z vrelo in navadno sodo (20 litrov vrele vode in 1 kg navadne sode), nato s sanatonom ali deterzolom in jih končno izpiramo z navadno vodo, dokler ne priteče iz njih popolnoma čista tekočina.

Če imaš priliko — marsikje jo lahko poiščeš — izpariti sode z vodno paro, nikar je ne zamudi, zlasti če imaš nove sode. Ne boš seveda izparil sodov, ki so parafinirani. Toda vanje spravimo samo že pripravljeno vino, to je po drugem pretakanju ali spomladi, ne pa mošt ali novo vino. Zavedati se moramo, da je vino živa snov, ki mora dihati in živeti svojstveno življenje: mošt potrebuje zraku, da pokipi; mlado vino potrebuje zraku, da popolnoma povre. Zrak pa ne more skozi parafinirane doge in tudi ne skozi steklo; zato tudi mošta ne stavimo v pletenke (flaškone — damidžane).

Primerno pa moraš urediti tudi prostore (klet), kjer mošt kipi in mlado vino povreva. Prostori naj bodo čisti in, če je le mogoče, pobeli klet z apnenim mlekom.

Kjer sta mošt ali vino, tja ne spadajo ne krompir ne repa ne slanina.

***

Uvoz govejega mesa v Italijo

je odvisen od cene goveje živine na domačem trgu. Dne 26. marca 1959 je bil izdan ministrski odlok, da se uvoz govejega mesa ukine, če pade cena goveje živine izpod 305 lir za kg žive teže, a se zopet dovoli, če se cena dvigne nad to vsoto.

Ceno živine ugotovijo takole: na tedenskih trgih v Padovi, Florenci in Macerati ugotovijo ceno prvovrstnih juncev, na trgih v Alessandriji in Bologni ceno prvovrstnih volov, na trgih v Cremoni, Modeni in Macerati pa ceno drugovrstnih krav. Od teh srednjih cen seštejejo polovico cene juncev in po četrtino cene volov in krav. Če je ta skupna vsota višja od 305 lir za kg žive teže, uvoz dovolijo, če je pa nižja, ga ukinejo.

D. K.

ŽENA IN DOM

Nekaj o naših otrocih

V mislih imamo otroke, ki živijo v mestu, otroke uradniških in delavskih družin in tiste, katerih starši imajo svobodne poklice.

Otroka že od mladih nog navajamo k lepemu vedenju in pravilnemu govorjenju. Na sprehode in igrišča hodi pod nadzorstvom. Ima precej udobna stanovanja ter obilno in tečno hrano. Ob raznih domačih svečanostih dobiva mnogo novih igrač, slaščic itd. Ko prične hoditi v šolo, mu starši kupijo vse šolske potrebščine in knjige. V odmorih ima tečno malico. Ko pride domov, starši poskrbijo, da točno izvrši domače naloge, ali mu jih celo sami izdelujejo.

Na splošno lahko rečemo, da je ta otrok preveč razvajen, kar velja še prav posebno za družine z enim otrokom. Edineček postane včasih prava pokora za starše. Z ničimer ni zadovoljen, za vsako malenkost sitnari, postaja trmast in gospodovalen, zraven pa mehkužen. Starši mu posvečajo vso pažnjo in ga tako preveč razvajajo. Zanimivo je tudi, da so bolj razvajeni otroci iz srednjih slojev, ki niso bogve kako imoviti. Prevelika in napačna ljubezen žene večkrat mater, da nabavi ljubljencu vse, kar si poželi. Deklico oblači po najmodernejših krojih ter jo tako že v zgodnji mladosti navaja v nečimernost in bahaštvo. Mati si pritrga od ust, le da se v okolici postavi s svojo namišljeno vzvišenostjo. Kupuje najdražje igrače, češ naj ljudje vidijo, kaj zmore in kaj lahko otroku nudi in privoščiti.

Pametni starši pa bodo v otroku budili čut pničnosti in skromnosti. Otrok mora ubogati in se tu pa tam tudi odreči svojim željam in zahtevam. Deco vse premalo uvajamo v delo; če se otrok umaže

ali nasmeti stanovanje, pospravlja za njim mati ali postrežnica. Gorje, če kdo takim otrokom malce uha nategne. Če to stori sluzinčad, jo mati ošteva, otroka pa boža in ga skuša potolažiti, kar ji morda uspe, če mu kaj obljubi. Ob takih prilikah dobi otrok, kar si je prej želel, a mu je bilo odklonjeno. Tako ravnanje je seveda napačno. Starši se morajo potruditi, da se otrok nauči sam držati red in snago na sebi in v stanovanju ter da pomaga pri vsakem delu.

Tudi glede varčevanja ni mnogo bolje. Koliko denarja potrošijo starši za neumnosti! Umevno je, da njihov otrok v življenju ne bo znal razumno ravnati z denarjem, kaj šele varčevati. Pravilno je, da otroka že v zgodnji mladosti navajamo nalagati prihranke v hranilnike, ne pa da potroši vsak novec za sladkarije, igrače in podobno.

Mestni otrok ima koj malo stika s naravo. Edino mestni vrt mu pove, da je zunaj še svet, ki je docela drugačen kakor v mestu. O čuvanju prirode le malo zna. Na izletih tepta travo, trga cvetice in setve, uničuje sadeže itd. Nekateri starši se celo vesele škode, ki so jo njihovi miljenčki povzročili, češ da so se s tem malo sprostiti in nadirjali.

Premnogi starši tudi tako rekoč »slepo« ljubijo svojega otroka. To ni več ljubezen, saj več škoduje kot koristi, ker starše zavaja, da otrokom v vsem ugodijo. Ta napaka je sicer človeška in zato razumljiva, je pa vir mnogih slabih pojavov, ki v poznejšem življenju lahko otroku škoduje in ga onesreči. Družinska vzgoja je navadno odločilna za vse otrokovo življenje. Kako ne? Saj otrok vsrkava očetovo in materino osebnost, njuno mišljenje, navade in družinske običaje, česar se morajo starši vselej zavedati.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Volivce so hoteli strahovati. V njih so hoteli vzbuditi vtis, kot da Hrvati delajo nekaj nedovoljenega in protidržavnega, ako se pripravljajo glasovati za slovanske kandidate in ne za italijanski narodni blok.

Toda kako je bilo mogoče pričakovati od navadnih orožnikov, da izpolnijo Giolittijeve ukaze o brezpogojnem spoštovanju volil-

54. Dr. E. BESEDNJAK

ne svobode in zakonitosti, ako so njihovi predstojniki sami kar očitno in pred vso javnostjo gazili navodila, ki so jim prihajala iz Rima? Omenil sem, kako je vodja puljske kvesture Sonnino hotel izsiliti iz dr. Kiraca in g. Grubišića protipostavno pismeno izjavo, toda po mojem je bilo še mnogo hujše ravnanje samega generalnega komisarja senatorja Mosconija, kakor se je najnazorneje izpričalo v zadevi župnega upravitelja istrske hrvatske fare v Kringi.

ŽUPNI UPRAVITELJ BOŽO MILANOVIĆ

Faro je tedaj vodil moj prijatelj Božo Milanović, poznejši vodja hrvatske istrske duhovščine, ki zdaj prebiva v Pazinu in je ravnatelj ondotnega malega semenišča. Zasluga msgr. Milanovića je, da se je po tej vojni v semenišču ustanovila zasebna gimnazija, v kateri se šola in vzgaja duhovniški naraščaj za hrvatsko Istro in obenem za slovenske dele tržaške škofije, kateri so z mirovno pogodbo prišli v sklop Jugoslavije.

Za časa volilnega boja l. 1921 se je Milanović primerilo naslednje. Dne 7. maja je iz Pazina prihrumel v Kringo tovarnik, poln oboroženih fašistov, ki so vdrli v župnišče. Milanovića so srečali na dvorišču, ga v kratkem ovladali ter zvelikli na tovarnik, kjer so

mu postavili za stražo oboroženega črnuha, sedečega poleg njega s samokresom, uperjenim proti njegovi glavi.

Medtem so v župnišču razbijali pohištvo in iztočili na tla 16 hektov vina. Nato so zagrali skozi okno na cesto Milanovićevo knjižnico in jo sežgali, vzklikajoč Evviva l'Italia! — Živela Italija! Ko je bilo pustošenje končano, so se fašisti vrnili na tovarnik in izpalili iz pušk več strelav mimo Milanovićeve glave, da bi ga oplašili. Iz Kringe so ga odpeljali v Kamuzev brijeg, gozd nedaleč od Pazina, ki ga danes nazivajo Gortanov brijeg. Tu so ga zadržali, dokler ni padla na zemljo noč.

UDAREC PO OČESU

Tedaj so Milanovića spravili spet na tovarnik in ga odpeljali v Pulj, kjer je dobil težak udarec z revolverjem iznad desnega očesa. K sreči je oko ostalo nepoškodovano, pač pa se je črna rana poznala na Milanovićevo lice več ko dva tedna. Prvo noč je prespal v prostorih fašistovske stranke, od koder so ga odvedli v neki hotel in ga držali zastraženega tri dni.

Nov dokaz, kako so fašisti bili postali neverjetno predrzni. Kot zasebniki so si lastili oblast policije, »aretirali«, »zaprli« in pretepili, kogar so hoteli, ne da bi jih pri tem kdorkoli oviral. Naposled se je Milanoviću posrečilo spraviti do dr. Wilfana pismo ter ga obvestiti, kaj se z njim dogaja. Wilfan je brez odloga poslal v Rim brzojav in protest in posledica je bila, da so Milanovića izpustili in mu omogočili, da se vrne domov, kjer je v župnišču našel vse požgano in razbito.

Ljudje so mu svetovali, naj se vsaj za nekaj časa, na vsak način pa do konca volilnega boja, umakne iz Istre, češ da doma ni varen življenja. Preden se je odločil, je pa šel v Trst,

kjer se je vsak dan sestel in posvetoval s Ščekom.

MOSCONIJEV »NASVET«

Božo Milanović se je predstavil tudi generalnemu civilnemu komisarju senatorju Mosconiju, kateremu je popisal svoje doživetje in ga prosil za učinkovito zaščito. Mosconi ga je prijazno poslušal, obžaloval in obsojal, kar se je primerilo, toda dal Milanoviću prijateljski »nasvet«, naj se vrne v Istro šele — »po volitvah«.

Dobro se še spominjam, kako smo se s Ščekom pomenkovali o pomenu tega »nasveta«. Da je imel Mosconi resno namero zaščititi Milanovića je bilo za vsakogar jasno, kaj bi bil moral storiti. Ukazati bi bil moral, naj orožniki zastražijo župnišče v Kringi in na svojo odgovornost poskrbe, da Milanovića v prihodnje nihče več ne vznemirja. Edino tako bi bil Mosconi dokazal, da je res voljan izpolniti stroga navodila načelnika vlade in notranjega ministra, naj za vsako ceno in proti vsakomur zaščiti volilno svobodo državljanov.

Namesto da bi tako naredil, pa je dal Milanoviću »nasvet«, naj se do kraja volitev oddalji iz Istre, kar je bilo v soglasju z namerami fašistov. »Nasvet« ni pomenil nič drugega, kot da Mosconi ne mara jamčiti za osebno varnost Bože Milanovića, čeprav je kot vrhovni upravitelj Julijske krajine imel za to na razpolago več kot dovolj sredstev. Iz vsega je bilo razvidno, da Mosconiju ni bila glavna skrb zagotoviti v deželi red in zakonitost, temveč je v prvi vrsti gledal na to, da se ne zameri — fašističnim voditeljem. Da je Mosconi ves čas svoje vlade na zvit način podpiral fašiste, ne meneč se za Giolittijeve okrožnice in zakone, se je razodelo pred vsem svetom ob Mussolinijevem državnem prevratu, ko so tukajšnji fašistovski kolovodje izražali Mosconiju nekako hvaležnost za izkazano jim podporo.

(Nadaljevanje)

Zadnje mesece smo srečavali tudi po dva voza trupel, ki sta vozila drug za drugim; vlekli so ju proti krematoriju, ki ni mogel več sproti požirati toliko trupel, saj so mu dovažali take »tovore« ves dan. Tako so našli zavezniki ob osvoboditvi še na tisoče že napol strohnelih trupel, katerih niso mogli več sežgati.

Ceprav smo ves čas živeli v tesnem stiku s smrtjo in nas je že davno minila vsaka groza pred mrličmi, nas je vendarle zazebljo, kadar smo srečali tiste visoko naložene vozove, s katerih je tu pa tam bingljala koščena noga ali se režala udrta glava z zijajočimi usti in odprtimi očmi.

Včasih sem skozi odprta vrata umivalnice opazoval, kako so »štubni« pometači, ki so bili po večini mladi Rusi s progo preko lasišča in s predrznimi obrazi, »pripravljali« trupla za prevoz v krematorij. Trupla tistih nesrečnežev, ki so se v smrtnem boju, ko niso več obvladovali svojih živcev, hudo ponesnažili — in taki so bili skoraj vsi, ki so umrli za »sračko« — so morali namreč sleči do nagega in počediti — pač zaradi »higijene«. Pometači, ki so jih napravili za pogrebce, so seveda delali to s studom in nevoljo, kar jim ni bilo zameriti. Po dva pometača sta polivala truplo, ki je ležalo na tleh v umivalnici, s čebri vode in ga nato z ročaji metel in s konicami čevljev obrnila na drugo stran. Truplo je bilo navadno že trdo kot poleno in izsušene kosti so suho udarjale ob tlak, roke, ki jih je mrlič molel od sebe, pa so se stresale, kakor da drgeta od mrzle vode, s katero sta ga oblivala. Odprta usta z dolgimi zobmi so se včasih režala, kakor da mu je vse skupaj zabava ali kakor da je nadvse zadovoljen, da ničesar več ne občuti ter se roga tistim, ki mu še skušajo povzročiti kako bolečino ali ponižanje.

»Job tvoj' mat'!« ga je iz navade preklel Rus, ne da bi pri tem kaj mislil, če prisušena umazanija s samim polivanjem ni hotela iti proč in je bila le preveč vidna. Tedaj ni preostalo drugega, kakor da sta »pogrebca« ovila dolnji konec metel s cunj-

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

98

mi in začela drgniti truplo po notranji strani beder. Pri tem sta stresala nad njim svojo jezo, kakor da je še živ in se je iz nemarnosti tako ponesnažil. Njuna jeza je vplivala smešno in groteskno hkrati. Bila je le napol pristna. Za njo se je čutilo skrito usmiljenje, ki ni moglo najti izraza kakor v tem, da si nista dala prej miru, dokler nista truplo res temeljito osnažila, da se je svetilo v svoji mrtvaški belini, razen obraza, ki je ostal tudi v smrti modrikasto potemnel. Presenetljivo je bilo, kako so si bili vsi mrlički bolj kot dvojčki podobni. Celotno starostne razlike so nekako izginile na teh obrazih, ki so bili kot mrtvaške lobanje prevlečene s premajhno in zato prenapeto, lobanjski kosti popolnoma prilegajočo se kožo.

Ko je bil mrlič »pripravljen«, je prišel štubak z listkom, na katerem je bila napisana mrtvečeva številka, ki jo je razbral s cunjice na prsni njegovega jopiča ali s hlač ob strani; izročil ga je pometačema, da sta mu ga privezala na palec na nogi. To je bila njegova prepustnica za krematorij. Nato sta pometača pograbila mrtveca eden za roke in drugi za noge ter ga odnesla pred blok in položila v vrsto k drugim. Če je bil kakšen že pretrd, da bi ga bila mogla udobno nesti, sta podložila pod njega metle ali kaj drugega in ga tako napol odveklela, napol odnesla pred vhod. S tem svetom je mrtvec opravil. Čakal ga je samo še pregled zlatih zob, kar je bilo hitro opravljeno; številke v krematoriju mu niti ni bilo treba več oddati. Mimogrede so mu jo prebrali ter zapisali, in že se je znašel v ognju, ki je vso umazanijo na njem in vso njegovo človeško mizerijo požrl. Ostala je samo še duša, ki mu je tudi v krematoriju niso mogli uničiti, in morda nežen spomin nanj, kje daleč.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ŠPORT V JUGOSLAVIJI

NOGOMET. Prejšnjo nedeljo se je 12 prvotigaških nogometnih enajstoric poglavo v boj za prvenstvo. Ljubitelji nogometa so spet z razburjenjem spremljali tekme ter nestrpnost pričakovali izide z zelenih poljan. Tudi v letošnji sezoni ne bo manjkalo veselih zmag in grenkih porazov, a vsi upajo, da ne bodo pri tem pogrešali pravega športnega duha.

Najzanimivejši tekmi I. kola sta bili v Zagrebu in Splitu. Zagrebški »plavi« niso to pot razočarali pristašev in so na domačem igrišču premagali (2:1) državnega prvaka Crveno zvezdo. V Splitu pa sta Hajduk in Partizan zadržala neodločeno.

V II. kolu je treba zabeležiti kar štiri uspehe gostujočih moštev. Partizan je zmagal (4:2) v Titogradu, Vojvodina (6:0) na Reki, Dinamo (4:0) v Sarajevu in novinec Sloboda (1:0) v Beogradu. Presenetili sta zlasti visoki zmagi Vojvodine in Dinama ter uspeh moštva iz Tuzle, ki je zaslužen dokazalo, da sodi v družbo najboljših jugoslovanskih enajstoric.

Razvrstitev: 1. Vojvodina, Sloboda in Dinamo (4 točke); 4. Partizan (3); 5. Radnički, Beograd, Crvena zvezda in Velež (2); 9. Hajduk (1); 10. Budućnost, Rijeka in Sarajevo (0).

KOSARKA. S tretjim jesenskim kolom je boj v zvezni košarkarski ligi bržkone že odločen. Ljubljanska Olimpija si je z zmago v Kragujevcu in po uspehu Ljubljane proti Crveni zvezdi nabrala pet točk naskoka, kar ji bo skoraj gotovo zadostovalo, da spet osvoji naslov prvaka. Verjetno ni še doslej nobena ekipa dosegla toliko uspehov, da bi bila šest tednov pred koncem tekmovanja zanesljivo osvojila lovoriko. Čedalje bolj nejasen pa je položaj na koncu lestvice. Vsi kandidati za 2. ligo, zlasti Ljubljana in Lokomotiva, igrajo čedalje uspešneje, tako da sta v nevarnosti za izpad celo Proleter in Beograd. Predvidevajo pa, da bo ta usoda zadela Lokomotivo.

Razvrstitev: 1. Olimpija (21 točk); 2. Partizan (16); 3. Crvena zvezda (15); 4. Zadar in Željezničar (14); 6. Beograd (12); 7. Proleter in Ljubljana (10); 9. Lokomotiva (6); 10. Zastava (2).

KOLESARSTVO. S tretjo vožnjo na progi Zagreb-Varaždin - Petrijanec - Zagreb (170 km) je bilo zaključeno letošnje tekmovanje za cestno kolesarsko prvenstvo Jugoslavije.

Zmagal je Nevio Valčić iz Pulja in si tako priboril naslov letošnjega prvaka Jugoslavije. Izid tretje dirke: 1. Valčić; 2. Novak in 3. Živković. Končni vrstni red za leto 1959: 1. Valčić 46 točk; 2. Petrović (46); 3. Levačić (33); 4. Šebenik (21); 5. Zidan (19) in 6. Novak (17).

SAH. Z zastavami okrašeni Bled je sprejel vseh osem udeležencev turnirja kandidatov za svetovno šahovsko prvenstvo. Nastopajo najboljši velemojstri sveta: Rusi Smislov, Talj, Petrosjan in Keres, Američan Fischer, Jugoslovan Gligorić, Olafsson (Island) in Benkő (madžarski emigrant, ki živi v ZDA). V dveh mesecih se bo vsak igralec štirikrat pomeril s posameznimi nasprotniki, se pravi, da bo 28 kol, in sicer na Bledu, v Zagrebu in Beogradu. Zmagovalec se bo prihodnje leto srečal z Borviničkom za naslov svetovnega prvaka. Kdor zasede 2. mesto, pa si pridobi pravico, da se udeleži turnirja kandidatov leta 1962.

Univerziada 1959

V nedeljo, 6. septembra, so se v Torinu zaključila tekmovanja športnikov-šolcev. Univerziada ni samo moralno uspela, ker je utrdila prijateljstvo med narodi, temveč je bila tudi s športnega stališča uspešna, saj so tekmovalci dosegli precej dobre izide in ni manjkalo novih državnih viškov. Novih svetovnih rekordov pa ni bilo, čeprav se to le za las ni posrečilo Romunki Balasovi, ko je naskakovala višino 1,84 m.

Omeniti je treba, da so od vseh tekmovalcev bili tokrat Italijani najboljši, saj so osvojili kar 18 zlatih kolajn. Za njimi pridejo Rusi (11 kolajn), Madžari 7 in Nemci 6. Jugoslovani so dosegli tri prva mesta: v vaterpolu, teku na 110 m ovire (Lorger) in teku na 400 m (Snajder).

V lahki atletiki so se odlikovali Italijani (Beruti, Morale, Bravi, Leone in štafeta 4x100 m), Rusi (Rijakovski, Kuznecov, Elisajeva, Ozolina in štafeta 4x100 m ženska), Nemci (Haydecke, Lingnau, Salomon in štafeta 4x400 m) in Madžari (Szekeres, Zsvitoski in Hegedus). V plavanju so Italijani dosegli kar 7 prvih mest (Elsa, Dennerlein, Sacco, Androsani in štafeta 4x100 m mešano — moška in ženska — ter 4x200 m prosto). Rus Luzkovski je

Tu in tam po svetu

Prejšnji teden je bil v Mantovi dvoboj moških predstavništva Italije in Jugoslavije v plavanju. Zmagali so Italijani (73:63), ki sodijo med najboljše v Evropi. To so tudi dokazali pred 14 dnevi, ko so v Rimu premagali Angleže in Svede. V Pekingu in v Chicagu sta bila porušena tudi dva svetovna viška: Mu-Siang-Su (100 m prsno 1'11"3) in Rameyeva (100 m metulček 1'9"1). V Italiji so bile poleg kolesarske dirke po Piemontu (1. Ciampi) tudi motociklistične dirke (v Monzi) za svetovno prvenstvo. Zmagali so: Degner (M.Z.) 125 kcm; Ubbiali (M.V.) 250 kcm in Surtees (M.V.). Novi svetovni prvaki so postali: Ubbiali (125 in 250 kcm), Surtees (350 in 500 kcm) in Schneider (sidecars). Italijanska tvornica M.V. Agusta je osvojila vse naslove (125, 250, 350 in 500 kcm), enega pa je odnesla B.M.W. (sidecars). V avtomobilizmu je na tekmovanju v Goodwoodu (Anglija) zmagalo vozilo tvornice Aston Martin (Moss, Shelby in Fairman), ki je tako postalo novi svetovni prvak. Mc Calla je postal novi svetovni prvak v vodnem smučanju. V lahki atletiki je Rus Rudenski vrgel kladivo 67,92 m daleč in tako postal novi evropski rekorder. SZ je porazila Veliko Britanijo (205:136), Poljska pa Vzhodno Nemčijo (112:99).

dvakrat zmagal (100 m prosto in 400 m prosto); Madžar Kadar in Nemeč Troeger pa samo enkrat. V sabljanju so bili najboljši Madžari (Kamuti, Krausz in sablja ekipno). Prvo mesto v odbojki so osvojili Čehi, v košarki pa so zmagali Rusi. Pomembno zmago so zabeležili Jugoslovani v vaterpolu, kjer so porazili tako Italijane (5:3) kot Madžare (4:1). V tenisu so si razdelili kolajne Francozi, Italijani, Rusi in Japonci.

Panameriške igre

V Chicagu so se zaključila tekmovanja med ameriškimi državami. Razumljivo je, da so največ zmag dosegli domačini (po predzadnjem dnevu so ZDA imele 98 zlatih, 64 srebrnih in 47 bronastih kolajn). Vrstni red ostalih držav je naslednji: Brazilija 8, 5, 3, Argentina 7, 15, 7, Kanada 6, 16, 24, Mehika 5, 8, 10, Čile 4, 2, 3 itd. Američani so prednjačili v atletiki, plavanju, sabljanju, telovadbi, košarki in streljanju. V odbojki so bili prvi Brazilci, v nogometu pa Argentinci.

Poudariti je treba, da so bili na tem tekmovanju, ki po sporedu in številni udeležbi držav sodijo za olimpijskimi igrami med največje športne dogodke na svetu, doseženi prvotrstni izidi tako v plavanju kot v lahki atletiki.

Smrtni strel

Ko se je uradni sprevod uvrstil, da krene proti vojaški bolnišnici, je na podnožnik avtomobila stopil krilni pribočnik grof Harrach, da bi s svojim telesom kril nadvojvodo. V prvem vozu se je peljal sarajevski župan. Določeno je bilo, da bo ta avto nadaljeval vožnjo proti sredini mesta, drugi s prestolonasledniško dvojico bo pa vozil naravnost po nabrežju Miljačke. S tem naj bi prekrižali načrte morebitnih napadalcev.

Pa tudi tokrat so čudne okoliščine ukrenile drugače. Na vogalu Franc Jožefovega nabrežja, kjer bi županov avto moral ubrati drugo smer, je vozač začel počasneje voziti. Drugi avto, ki bi bil moral kreniti drugam, je nadaljeval pot za prvim vozom. Maršal Potiorek je zavpil šoferju, naj ne sledi za županovim vozilom. Šofer se je za hip ustavil, tedaj je od desne strani Gavriilo Princip hitro sprožil dva strela. Razdalja je merila komaj par metrov, ker je avto stal. Zgrešiti cilj je bilo skoro nemogoče. Ko sta smrtna strela odjeknila, sta nadvojvoda in njegova žena mirno obsedela. Potiorek je menil, da ju krogla niso pogodile. Hitro je ukazal šoferju obrniti avto proti konaku. Ko je vozač obračal krmilo, brizgne droben curek krvi iz prestolonaslednikovih ust v obraz grofa Harracha. Ko je ta po-

97

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

tegnil robec, da obriše kri, vzklikne Zofija: »Za Boga, kaj se ti je pripetilo?« Komaj izreče te besede, omahne na moževa kolena. »Zofija, ne umreti... otroci... naši otroci...!«

Harrach je skušal pridržati Franca Ferdinanda za ovratnik: »Visokost, ste morda zadeti?«

»Ne, ne... saj ni nič.« Še parkrat je ponovil te besede, nato je smrtno obledel in globoko zahropel. Žena se nasloni nanj — mrtva. On še enkrat odpre oči, ko avto blazno dirja proti mestni hiši. Žila še slabotno utripa. Še sekunda, avto obstane. Zdravniki priskočijo, a obstanejo pred dvema mrličema.

Princip je točno meril, krogla je predrla vratno žilo. Zopet ena kletev, ki se je uresničila nad hišo Habsburžanov.

Hladni računi

V mestni hiši so v naglici začeli pripravljati mrtvaško sobo. Guverner Potiorek je

preiskal nadvojvodove žepe in shranil najdene papirje. Po opravljenem delu se je obrnil k spremljajočim generalom:

»Gospodje, velika nesreča je to!« Potegnil je uro iz žepa:

»Sicer pa je že kasno. Pojdimo h kosilu!« je pristavil in hladno zaključil sarajevsko žaloigro.

Kakor da bi bil že vse vnaprej vedel in da je samo orodje v rokah zakulisnih spletkarjev.

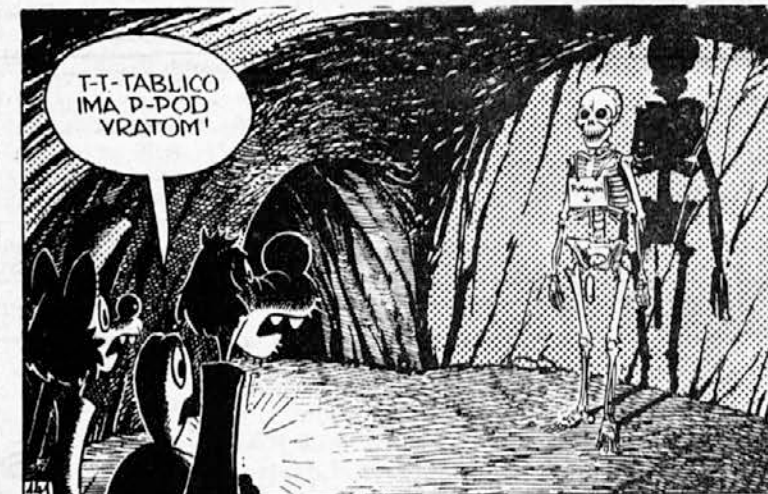
Še isti dan, nekaj čez poldne, je zabrnul brzozav v Ischlu, kjer je cesar užival počitnice. Generalni pribočnik Paar je obvestil vladarja o umoru v Sarajevu.

Prvi hip je novica cesarja kar strla. Sese del se je z zaprtimi očmi. Nenadoma je poskočil in nervozno korakal po sobi. »Strašno, strašno,« je momljal sam s seboj. Potem se je spet znašel in se hladnokrvno pripravljal na odgovor.

(Dalje)

12

za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eG
u
s
a
r
j
i

Šolska obvestila

Iz Trsta

Ravnateljstvo slovenske višje realne gimnazije v Trstu sporoča, da se zrelotni izpiti v jesenskem roku začno dne 15. septembra s pismeno nalogo iz italijanščine.

Ravnateljstvo slovenske nižje srednje šole v Trstu (Sv. Jakob) sporoča, da se je vpisovanje v vse razrede že pričelo. Vpišete se lahko dnevno od 9. do 12. ure. Učenci, ki imajo popravne izpite, se vpišejo po opravljenem ustnem izpitu.

Vpisovanje na slovenskem učiteljski v Trstu se je začelo. Trajalo bo do 25. sept. Podrobna navodila daje tajništvo zavoda vsak dan od 9. do 12. ure.

Iz Gorice

Vpisovanje v nižjo srednjo šolo (gimnazijo) in v strokovno šolo v Gorici se je že pričelo in se zaključuje 25. septembra.

Za vpis je treba izpolniti polo, ki jo da tajništvo, ter plačati v tajništvu 800 lir (za šolsko spričevalo, kolek na spričevalu, zavarovanje pri telovadbi in izletu, šolski kino in še drugo); razen tega je treba plačati na pošti: 700 lir za vpis v I. razred, 550 lir

za vpis v II. ali III. razred. Poštne položnice dobite v tajništvu.

Za vpis v strokovno šolo je treba tudi izpolniti polo ter plačati v tajništvu 600 lir (za spričevalo, zavarovanje pri telovadbi in izletu, šolski kino itd.). Vsa potrebna pojasnila daje tajništvo.

Ravnateljstvo slovenske višje gimnazije in učiteljske v Gorici sporoča, da traja vpisovanje v vse razrede do 20. septembra.

VPISOVANJA IN POPRAVNI IZPITI NA OSNOVNIH ŠOLAH

Vpisovanje se prične na vseh osnovnih šolah goriškega in doberdobskega okrožja dne 16. septembra in se zaključuje dne 30. septembra.

Podroben razpored izpitov:

Goriško okrožje:

21. sept. izpit čez II. razred v Gorici, ul. Croce in Randaccio, v Standrežu, Podgori, Pevmi (za Pevmo in Stmaver), v Steverjanu, Valerišču in Jazbinah.

22. in 23. sept. izpit čez V. razred na vseh že omenjenih šolah ter v Plešivem in Skrljevem.

Doberdobsko okrožje:

21. sept. izpit čez II. razred v Doberdodu, Sovodnjah in Rupi.

22. in 23. sept. izpit čez V. razred v Doberdodu,

Sovodnjah in Rupi.

24. sept. izpit čez II. in V. razred v Gabrjah.

25. sept. izpit čez II. in V. razred na Vrhu.

26. sept. izpit čez II. in V. razred v Jamljah.

28. sept. izpit čez II. in V. razred v Dolu.

Izpitne komisije so iste kot v prvem roku.

Otroci, rojeni leta 1953 (za prvi razred), morajo predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju, ostali pa spričevalo.

Solsko leto 1959-60 se prične 1. oktobra s šolsko mašo.

ČESTITAMO!

V nedeljo, 6. septembra, sta si v župnijski cerkvi na Repentabru obljubila večno zvestobo g. Bruno Kralj iz Slivnega ter gđc. Marija Bobek iz Trsta. Zeninu, ki ga mnogi tržaški Slovenci poznajo kot nadarjenega pevca-tenorista, ter njegovi nevesti iskreno čestitajo prijatelji in znanci ter jima želijo mnogo sreče in božjega blagoslova v novem življenju.

Čestitkam in voščilom se pridružuje tudi Novi list.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477